

Nr 100.

Av herr **Rosén**, om inställande under år 1919 av värnpliktigas eller landstormsmäns inkallande till övningar.

Det torde numera vara en allmänt utbredd uppfattning, att de personliga och ekonomiska bördor, som genom 1914 års härordningsreform pålades svenska folket, icke längre kunna bäras. Bortsett från den kostnadsökning, som föranletts av dyrtiden, och som helt naturligt drabbat försvaret såväl som alla andra områden av statsförvaltningen, har erfarenheten givit vid handen, att de ekonomiska beräkningar, som lågo till grund för förslaget, voro långt ifrån riktiga. Utgifterna för försvaret ha sålunda blivit avsevärt större än som beräknats och med hänsyn till nuvarande finansiella läge för land och folk synnerligen betungande.

Då världskriget praktiskt taget nu torde få anses avslutat, och då detta ruinerande och människoförödande krig i så väsentlig grad ändrat förhållandena, kan det väl knappast råda mer än en mening därom, att upprätthållandet av våra försvarsanstalter i hittillsvarande omfattning icke kan anses påkallat. Man kan till och med ifrågasätta, huruvida deras bibehållande numera kan försvaras. Utan att närmare ingå på frågan om en avveckling av militärväsendet, måste dock framhållas, att under väntan på resultatet av en utredning i denna fråga vissa åtgärder till lättande av de tunga försvarsbördorna både kunna och böra vidtagas.

Redan de finansiella förhållandena påkalla beslut i sådan riktning. Försvarets huvudtitlar kräva i stort sett obeskurna anslag, men de verkliga utgifterna komma otvetydigt att bli större än som framgår av departementschefernas beräkningar, vilka i många fall grundas på priser, som man tyvärr måste beteckna såsom alltför låga. Fjärde och femte huvudtitlarnas sammanlagda utgifts-

summa för år 1920 uppgå till 119,934,900 kronor, men härtill måste nog läggas en summa på tilläggsstat för samma år, vilken måhända icke blir mindre än för innevarande år, därest övningarna skola fortgå i programenlig utsträckning. Då årets tilläggsstat för försvarets huvudtitlar uppgår till 62,496,300 kronor skulle de båda huvudtitlarna under angivna förutsättning sålunda för år 1920 kräva ej mindre än 182,431,200 kronor.

För att få medel till täckande av dessa oerhörda kostnader har Kungl. Maj:t ansett sig böra begränsa anslagskraven från andra håll. Vad som härvid faller särskilt i ögonen, är Kungl. Maj:ts åtgärd att till undvikande av lånemarknadens ansträngning föreslå avbrytande av redan påbörjade järnvägsanläggningar eller uppskjutande av beslutade sådana företag, för vilka medel redan beviljats. Det med stort intresse och livliga förhoppningar motsedda realiserandet av planerna på vattenfallens utnyttjande har Kungl. Maj:t icke ansett sig av statsfinansiella skäl kunna nu förorda. Uppenbart är emellertid, att de svårigheter, som vårt land under krigsåren haft att utkämpa beträffande folkförsörjningen, bort mana till de mest energiska åtgärder för att just på detta område stärka vår ställning. Då folkförsörjningsfrågan är en försvarsfråga av utomordentlig vikt, kan det icke vara rimligt att en så betydande anpart av statsverkets inkomster skola användas för militärväsendets upprätthållande i obegränsad omfattning, medan sådana krav, som avse att göra vårt land självförsörjande och i möjligaste mån oberoende av andra länder, icke tillgodoses.

Det synes sålunda vara en tvingande nödvändighet att innevarande års militärövningar, av vad slag de vara må, inställas. Detta nödvändig göres även av den anledningen att all tillgänglig arbetskraft måste göras disponibel för de produktiva företagen. Jag har förmånen att i detta avseende kunna återropa ett yttrande av chefen för lantförsvarsdepartementet, som i ett principuttalande i statsverkspropositionen påpekat just denna synpunkt.

Ett skäl, som starkt talar för inställandet av repetitions- och landstorms- samt fält- och fälttjänst- m. fl. övningar, är det, att de gångna årens upprepade inkallelser till s. k. krigstjänstgöring medfört en betydligt längre övningstid än den i värnpliktslagen föreskrivna, varigenom de värnpliktiga och landstormsmännen erhållit en grundligare utbildning än den som förutsatts såsom erforderlig.

För rekrytövningarnas uppskjutande talar bl. a. det skälet, att

en genomgripande förändring, avseende utbildningstidens förkortande och förläggning till annan och för dylika övningar lämplig årstid, måste inom kort äga rum. Även om värnpliktsarmén kommer att bestå, synes det vara ändamålslost att under avvaktan på resultatet av de utredningar och internationella överenskommelser, som inom en nära framtid måste föreligga, igångsätta den rekrytutbildning som av annat skäl uppskjutits.

På grund av det anförda får jag hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att under år 1919 inga inkallelser av värnpliktiga eller landstormsmän till övningar av något slag må äga rum vid armén eller marinen utom i sådana fall, då så erfordras för bevakning o. d., samt

att, därest för bifall härtill ändring i eller suspension av gällande lagar erfordras, beslut där- om jämväl må fattas.

Stockholm 21 januari 1919.

Gustav Rosén.
